

นโยบายประชารัฐกับสิทธิพลเมือง The Civil and Civil Rights Policy

ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน^{*} ภัคติ โพธิ์สิงห์^{*}
สัญญา เคนาภูมิ[†] พระมหานกต สุจินโณ[‡]
พระมหาธนุ ชาติธรรมโม[§]

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายประชารัฐกับสิทธิพลเมือง โดยกล่าวถึงความเป็นมาของรัฐธรรมนูญไทย การปกครองของประเทศไทย การแบ่งกลุ่มรัฐธรรมนูญ สิทธิ พลเมือง สิทธิพลเมือง หลักสิทธิพลเมือง นโยบายประชารัฐ จะทำให้รู้ถึงการจัดการในกระบวนการประชารัฐ ส่วนประชาชนนิยมที่เป็นแนวคิดประชารัฐ ที่เป็นกระบวนการทางปกครองของผู้นำในประเทศไทยตอนนี้อยู่

คำสำคัญ: นโยบายประชารัฐ, สิทธิพลเมือง.

Abstracts

This article aims to examine the civil rights and public policy of the State Thailand. By the constitution of Thailand. The governor of Thailand Segmenting the Constitution, Civil Rights, Civil Rights. State public policy is made known to the public in the state. The popular notion is that the civil state. A process of administrative leaders in Thailand now.

Keywords: The State public policy, The Civil Rights,

บทนำ

บทความนี้ได้ศึกษาถึงสิทธิพลเมืองกับนโยบายประชารัฐของไทย โดยกล่าวถึงแนวคิดประชาธิปไตยตะวันตกได้ถ่ายทอดอยู่ในรูปแบบของทฤษฎีกฎหมายที่เรียกว่า รัฐธรรมนูญนิยม (constitutionalism) ซึ่งตั้งอยู่บนหลักการสามประการ คือ การรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชน การตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย มีการเสริมสร้างเสถียรภาพและประสิทธิภาพให้กับรัฐบาล รัฐธรรมนูญของไทยหลายฉบับได้ยอมรับแนวคิดดังกล่าว ซึ่งนำมาเป็นเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญในการกำหนดกรอบในการตราบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหลายฉบับ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นต้น โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติอย่างชัดเจนถึงหลักการดังกล่าวในคำปรารภของรัฐธรรมนูญ (บรรทัดดี อรรถนิธิน Wikipedia, (สืบค้น): 6 พฤศจิกายน 61) โดยสภาพแล้วรัฐธรรมนูญไทยหลายฉบับที่มีกรอบความคิดแบบตะวันตก ควรเกิดผลตามครรลองประชาธิปไตยตะวันตกเหมือนอย่างประเทศตะวันตก แต่สิ่งที่เกิดในระบอบการเมืองไทยดูเหมือนสวนทางระบอบการเมืองตะวันตก ซึ่งต้องยอมรับว่า รัฐธรรมนูญเป็นเพียงกฎหมายลายลักษณ์อักษรสูงสุดของรัฐ ประเทศไทยมีการเปลี่ยนรัฐธรรมนูญบ่อยครั้ง ซึ่งขัดกับแนวคิดทางนิติศาสตร์ที่ว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมาย

^{*} บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, นักศึกษาปริญญาเอก ร.ป.ด.6 คณะรัฐศาสตร์ (รัฐประศาสนศาสตร) และรัฐประศาสนศาสตร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

[†] รองศาสตราจารย์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

[‡] รองศาสตราจารย์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

[§] อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

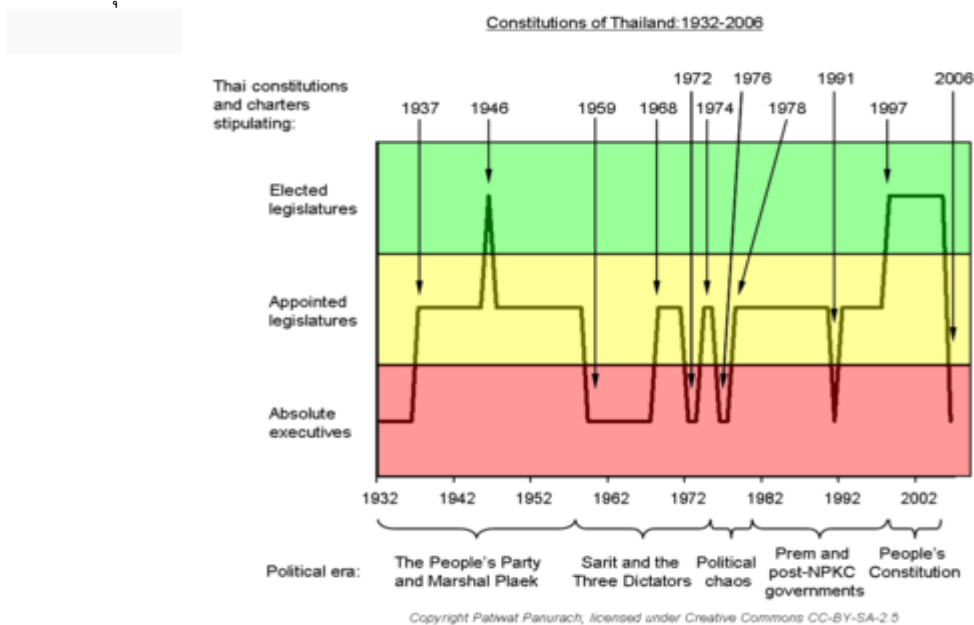
[§] อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

สูงสุดของรัฐ ซึ่งควรมีความศักดิ์สิทธิ์และคงทนถาวร (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย Wikipedia, (สืบค้น): 6 พฤศจิกายน 61) และสำหรับประเทศไทย ในส่วนที่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญนั้นนับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขที่ทรงอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ประเทศไทยมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ 2 ลักษณะคือ รัฐธรรมนูญ มุ่งจะใช้บังคับเป็นการถาวรโดยที่มีการร่างกันอย่างเป็นระบบ กับรัฐธรรมนูญที่มุ่งจะใช้บังคับเป็นการชั่วคราวซึ่งมักเรียก รัฐธรรมนูญการปกครอง ซึ่งในรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวบางฉบับใช้บังคับเป็นเวลานาน เช่น รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2502 ซึ่งเกิดขึ้นจากรัฐประหารจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ใช้บังคับเป็นเวลา 9 ปีเศษ แต่รัฐธรรมนูญฉบับถาวรหลายฉบับใช้บังคับในระยะเวลายาวนาน เพราะเป็นรัฐธรรมนูญที่มีหลักการสอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แต่ไม่สอดคล้องกับโครงสร้างอำนาจทางการเมืองซึ่งไม่ได้อยู่ในมือของประชาชนอย่างแท้จริง ว่าตกอยู่ในมือของกลุ่มข้าราชการประจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายทหารระดับสูง (วิวัฒนาการรัฐธรรมนูญ sites, (สืบค้น): 6 พฤศจิกายน 61) ด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญที่มุ่งจะใช้บังคับเป็นการถาวรจึงมักถูกยกเลิกโดยรัฐประหาร โดยคณะผู้นำทหาร เมื่อคณะรัฐประหาร ซึ่งมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป เช่น คณะปฏิวัติ คณะปฏิรูป หรือคณะรักษาความสงบเรียบร้อย ยึดอำนาจได้สำเร็จก็จะประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวแล้วจึงร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร และเมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญที่มุ่งใช้บังคับถาวรแล้วจะมีการเลือกตั้ง และตามด้วยการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ตามวิถีทางของรัฐธรรมนูญฉบับถาวร แต่เมื่อรัฐบาลบริหารประเทศไปไประยะหนึ่งก็จะถูกรัฐประหาร และประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับถาวร แล้วก็ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พร้อมทั้งจัดให้มีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวรใหม่อีก หมุนเวียนเป็นวงจรการเมืองของรัฐไทยมาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานนับหลายสิบปี นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา จากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ประชาชนร่วมเรียกร้องรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยมากที่สุดในประวัติศาสตร์ หลังจากจอมพล ถนอม กิตติขจรรัฐประหารตนเอง เพราะขณะรัฐประหารนั้น จอมพลถนอมดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2511 และเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พร้อมเตรียมร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวรตามวงจรการเมืองของไทยที่เคยเป็นมา ก็เกิดกระบวนการเรียกร้องรัฐธรรมนูญจนนำไปสู่เหตุการณ์นองเลือด จนทำให้จอมพล ถนอม กิตติขจรต้องลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และเดินทางออกนอกประเทศ และแม้ต่อมาจะมีการร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2517 ที่เป็นรัฐธรรมนูญซึ่งมีหลักการที่เป็นประชาธิปไตยมากฉบับหนึ่ง (วิวัฒนาการรัฐธรรมนูญ sites, (สืบค้น): อ้างแล้ว) แต่ในที่สุดก็มีรัฐประหารอีก แล้วก็เกิดเหตุการณ์นองเลือดเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ทำให้วงจรการเมืองไทยหมุนกลับไปสู่วงจรเดิม คือ รัฐประหาร ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร จัดให้มีการเลือกตั้ง จัดตั้งรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญฉบับถาวร และรัฐประหารยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับถาวร ซ้ำซากไม่จบสิ้น เฉลี่ยแล้ว รัฐธรรมนูญไทยเปลี่ยนแปลงทุก 4 ปี ต่างจากกรณีสหรัฐอเมริกาที่มีรัฐธรรมนูญเพียงฉบับเดียว ซึ่งนับตั้งแต่ประกาศใช้ 7 มาตรา 55 อนุมาตรา ใน พ.ศ. 2332 ก็มีแต่การแก้ไขให้ทันสมัยเท่านั้นถึงอย่างไรก็มีเชื่อว่ารัฐธรรมนูญที่ดีจะไม่อาจแก้ไขได้เลย เพราะในความเป็นจริงย่อมไม่มีกฎหมายฉบับใดที่เหมาะสมกับทุกเวลา สถานการณ์ได้ ดังนั้น รัฐธรรมนูญก็อาจแก้ไขได้ตามเวลาและสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป แต่ต้องเป็นไปตามความจำเป็นเท่านั้น อาทิเช่น กรณีของสหรัฐอเมริกา ที่กล่าวมาข้างต้น ปัจจุบันยังไม่เคยเปลี่ยนรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษร ยังคงใช้ฉบับเดิมมาแต่แรก มีเพียงการแก้ไขปรับปรุงส่วนที่จำเป็นเท่านั้น ดังนั้น การจะทำให้กลไกหรือมาตรการต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญยั่งยืนถาวรได้นั้น จึงอยู่ที่ทุกคนในสังคมที่จะกำหนดวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมว่าจะมีส่วนเข้าใจและเข้าถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแบบประชาธิปไตยได้เพียงใด ซึ่งในการปฏิวัติสยาม พ.ศ. 2475 ก่อนที่ราชอาณาจักรไทยจะมีรัฐธรรมนูญนั้น ราชอาณาจักรไทยมีการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ต่อมาเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ถือได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญยิ่งในประวัติศาสตร์ไทยเชิงการเมืองการปกครอง เมื่อคณะราษฎร ซึ่งประกอบด้วยข้าราชการสายทหารบก ทหารเรือ และสายพลเรือน จำนวน 99 คน โดยมีพระยาพหลพลพยุหเสนาเป็นหัวหน้า ร่วมกันยึดอำนาจการปกครองประเทศจากพระมหากษัตริย์ เพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย อันมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด และมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ ขณะนั้นพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวประทับอยู่ ณ วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทรงตัดสินพระทัยที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยสงบ ดังความตามพระราชหัตถเลขา (ต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษ) ที่ทรงเขียนในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2475 ไม่ลงวันที่ พระราชทานพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ ซึ่งได้แปลเป็นภาษาไทยในหนังสือเรื่อง เกิดวังปารุสก เล่ม 2 ความดังนี้ (whosol, (ออนไลน์): 6 พฤศจิกายน 61) "ฉันรู้สึกเสียดยอย่างยิ่งที่ข้ามิได้คิดจะถอดฉันทัน และฉันยังเสียใจอยู่จนบัดนี้ ความรู้สึกชั้นแรกก็คือจะลาออกทันที แต่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว... แนะนำว่าไม่ควรทำ เพราะถ้าทำเช่นนั้นอาจมีการรบกันจนนองเลือดทั้งยุ่งยากต่างๆ จนอาจมีฝรั่งเข้ามายุ่งและชาติเราอาจเสียอิสรภาพได้... ถ้าเราจะรบโดยใช้ทหารหัวเมืองหรือ นั่นเป็นของแน่ที่เราอาจทำได้ แต่ฉันไม่ยินยอมเลยแม้แต่ชั่วขณะเดียว เพราะเจ้านายในกรุงเทพฯ อาจจะถูกฆ่าหมด ฉันรู้สึกว่ามันจะนั่งอยู่บนราชบัลลังก์ที่เปื้อนโลหิตไม่ได้... สมเด็จพระ

พระสวสดีฯ แนะนำตลอดเวลาว่าให้อินยอมกลับกรุงเทพมหานคร และช่วยคณะราษฎรจัดตั้งการปกครอง โดยมีกษัตริย์และรัฐธรรมนูญ ซึ่งก็เป็นของที่ฉันเคยอยากจะทำมานานแล้ว แต่ว่าฉันเสียขวัญ" ต่อมา พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงได้พระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก่เจ้าพระยาพิชัยญาติ (ตัน บุนนาค) ประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 หลังจากนั้น ทรงสละราชสมบัติ ในวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2477 ขณะทรงประทับอยู่ที่สหราชอาณาจักร หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองเพียงปีเศษ โดยทรงมีเหตุผลในการตัดสินใจตามความในพระราชหัตถเลขา ดังนี้ (พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการปกครองระบบรัฐสภา, Wikipedia: (ออนไลน์) 6 พฤศจิกายน 61) "ข้าพเจ้ามีความเต็มใจที่จะสละอำนาจ อันเป็นของข้าพเจ้าอยู่แต่เดิมให้แก่ราษฎรโดยทั่วไป แต่ข้าพเจ้าไม่ยินยอมยกอำนาจทั้งหลายของข้าพเจ้า ให้แก่ผู้ใด คณะใด โดยเฉพาะ เพื่อใช้อำนาจนั้นโดยสิทธิขาด และโดยไม่ฟังเสียงอันแท้จริงของประชาราษฎร บัดนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่า ความประสงค์ของข้าพเจ้า ที่จะให้ราษฎรมีสิทธิออกเสียง ในนโยบายของประเทศไทยโดยแท้จริงไม่เป็นผลสำเร็จ และเมื่อข้าพเจ้ารู้สึกได้ว่า บัดนี้ เป็นอันหมดหนทาง ที่ข้าพเจ้าจะช่วยเหลือ ให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนได้ต่อไปแล้ว ข้าพเจ้าจึงขอสละราชสมบัติ และออกจากตำแหน่งพระมหากษัตริย์ แต่บัดนี้เป็นต้นไป ข้าพเจ้าขอสละสิทธิของข้าพเจ้าทั้งปวง ซึ่งเป็นของข้าพเจ้าอยู่ในฐานะที่เป็นพระมหากษัตริย์ แต่ข้าพเจ้าสงวนไว้ซึ่งสิทธิทั้งปวง อันเป็นของข้าพเจ้าแต่เดิมมา ก่อนที่ข้าพเจ้าได้รับราชสมบัติสืบสันตติวงศ์"

ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทยชื่อว่า “พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475” จากนั้น ราชอาณาจักรไทยก็ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญตามลำดับ ดังนี้ 1) พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม 3) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 4) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว), ratchakitcha: (สืบค้น) 6 พฤศจิกายน 61) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 5) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 6) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495 7) ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2502 8) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511 9) ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2515 10) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 11) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2519 12) ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2520 13) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 14) ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2534 15) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 16) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 17) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 18) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 19) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 และฉบับที่ 20 ที่ร่างเสร็จแล้วกำลังจะลงประชามติในปีนี้นี้ด้วย

การแบ่งกลุ่มรัฐธรรมนูญ หากแบ่งกลุ่มรัฐธรรมนูญด้วยการวัดที่ระดับการเลือกสมาชิกสภานิติบัญญัติ จะสามารถแบ่งได้เป็นสามกลุ่มดังนี้

แผนภูมิกราฟ (ศูนย์ข้อมูลนักการเมือง นรนิติ เศรษฐบุตร (2550), Wikipedia: (ออนไลน์) 6 พฤศจิกายน 61)

1. สภาที่มาจากการเลือกตั้ง: สภานิติบัญญัติในกลุ่มนี้จะมาจากการเลือกตั้งทั้งหมด ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 (ซึ่งสภาผู้แทนมีการเลือกตั้งโดยตรง ส่วนสภาสูงซึ่งเรียกว่าพฤฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยอ้อม) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ที่ทั้งสองสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรง)

2. สภาที่มาจากการสรรหา: สภานิติบัญญัติที่เกิดมาจากการสรรหาทั้งหมดหรือบางส่วน โดยที่สมาชิกผู้มาจากการสรรหานั้นมีอำนาจมากพอในการจำกัดอำนาจสมาชิกที่มีมาจากการเลือกตั้งได้ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

3. สภาที่มาจากการแต่งตั้ง: ฝ่ายบริหารมีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดหรือเกือบจะเป็นเช่นนั้น ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475, ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2502, ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2515, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2519, ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2534, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557

จะกล่าวได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบางฉบับมีการให้อำนาจฝ่ายบริหารโดยไม่มีการถ่วงดุล ทำให้ฝ่ายบริหารมีความเสียหายในการจัดการเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งอาจทำให้เกิดความฉ้อฉลในการแก้ไขปัญหาเร่งด่วน แต่ก็นำมาซึ่งการใช้อำนาจรัฐในทางที่ผิดโดยมีการส่งลงโทษประหารชีวิตผู้บริสุทธิ์ไปแล้วเป็นจำนวนมาก มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยถึง 4 ฉบับที่มีบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งในฉบับต่อๆ มานั้นหมายเลขมาตราได้เลื่อนไป แต่ผู้คนก็ยังนิยมกล่าวถึงกรณีการใช้อำนาจเด็ดขาดของนายกรัฐมนตรีว่า "ใช้อำนาจตามมาตรา 17" (นรนิติ เศรษฐบุตร 2550, Parliament: (สืบค้น) 6 พฤศจิกายน 61) "มาตรา 17 ในกรณีนี้นายกรัฐมนตรีเห็นเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกัน ระวังหรือปราบปรามการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศ หรือราชการแผ่นดิน หรือการกระทำอันเป็นการก่อกวนหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน หรือการกระทำอันเป็นการทำลายทรัพยากรของประเทศ หรือเป็นการบั่นทอนสุขภาพอนามัยของประชาชนทั้งนี้ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นก่อนหรือหลังวันใช้ธรรมนูญการปกครองนี้และไม่ว่าจะเกิดขึ้น ภายในหรือภายนอกราชอาณาจักร ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีและของสภานโยบายแห่งชาติ มีอำนาจสั่งการหรือกระทำการใดๆ ได้ และให้ถือว่าคำสั่งหรือการกระทำของนายกรัฐมนตรีรวมทั้งการปฏิบัติตามคำสั่ง ดังกล่าวเป็นคำสั่งหรือการกระทำหรือการปฏิบัติที่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อนายกรัฐมนตรีได้สั่งการหรือกระทำ การใดไปตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ นายกรัฐมนตรีแจ้งให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติทราบ"

กรณีการใช้อำนาจตามมาตรา 17 เช่น การปราบปรามคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย การสังหารชีวิตบ้านต้นเพลิงที่ตลาดพลู การสังหารทรัพย์จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ โดย จอมพลถนอม กิตติขจร การสังหารทรัพย์จอมพลถนอม กิตติขจร โดย สัณญาธรรมศักดิ์ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 มาตรา 44 ให้อำนาจแก่หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติเหนืออำนาจของฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการซึ่งคล้ายคลึงกับธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2502 มาตรา 17 และมาตรา 48 ซึ่ง นิรโทษกรรม ความผิดของทหารทั้งในอดีตและอนาคต จนถูกวิจารณ์

สิทธิ คือ หลักเสรีภาพหรือการให้สิทธิทางกฎหมาย สังคมหรือจริยศาสตร์ นั่นคือ สิทธิเป็นกฎเชิงบรรทัดฐานพื้นฐานเกี่ยวกับสิ่งที่ประชาชนมีหรือเป็นของประชาชนตามบางระบบกฎหมาย ขนบธรรมเนียมทางสังคม หรือทฤษฎีจริยศาสตร์ สิทธิมีความสำคัญยิ่งในสาขาวิชาดังกล่าว เช่น กฎหมายและจริยศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทฤษฎีความยุติธรรมและ กรณีกรรม มักถือว่าสิทธิเป็นพื้นฐานของ อารยธรรม ถือว่าเป็นเสาหลักซึ่งเป็นที่ยอมรับของ สังคมและวัฒนธรรม (UN UDHR Preamble, Plato: (ออนไลน์) 61) และประวัติศาสตร์ความขัดแย้งทางสังคมพบได้ในประวัติศาสตร์ของสิทธิแต่ละอย่างและพัฒนาการของมัน ตาม

สารานุกรมปรัชญาสแตนฟอร์ด "สิทธิให้โครงสร้างแก่ระบอบการปกครอง" เนื้อหากฎหมาย และลักษณะของศีลธรรมซึ่งรับรู้ในปัจจุบัน" (Stanford Encyclopedia of Philosophy 2007, Plato: (ออนไลน์) 6 พฤศจิกายน 61)

พลเมือง ความหมายของ “พลเมืองดี” ตามวิถีประชาธิปไตยพลเมือง หมายถึง พลกำลังของประเทศ ซึ่งมีส่วนเป็นเจ้าของประเทศ หมายถึงประชาชนที่มีสัญชาติไทย มีสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพภายใต้กฎหมายไทย แตกต่างจากชาวต่างชาติที่เข้าเมืองมาเพื่อประกอบธุรกิจ เพื่อการท่องเที่ยวหรือหลบหนีเข้าเมือง บุคคล เหล่านี้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นการอยู่ชั่วคราวไม่ถือว่าเป็นพลเมืองของไทยพลเมืองไทย หมายถึง บุคคลที่มีความเป็นไทย มีศิลปวิทยา มีธรรมเนียม ประเพณีความเชื่อถือ ความคิดจิตใจที่จะรักษาความสามัคคีความเป็นปึกแผ่น อยู่ในตนเองและสามารถที่จะถ่ายทอดความเป็นไทยสืบต่อ ไปยังคนรุ่นหลังอย่างถูกต้องและเหมาะสมความเป็นพลเมืองไทย หมายถึงการนำ ความเป็นไทยมาใช้ให้เกิดประโยชน์รวมทั้งการคิดค้นปรับปรุงคัดแปลงความเป็นไทยให้เข้ากับ สถานการณ์ที่เป็นอยู่จริงทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองระบอบประชาธิปไตย คือ ระบบการเมืองที่ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ เจ้าของอำนาจอธิปไตยที่ปกครองโดยประชาชนและเพื่อประชาชน มีหลักการที่สำคัญคือหลักสิทธิ30เสรีภาพ ความเสมอภาค หลักนิติธรรม หลักการใช้เหตุผล และหลักการยอมรับเสียงข้างมาก (หน้าที่พลเมือง ,teerapon 2550: (ออนไลน์) 6 พฤศจิกายน 61)

สิทธิพลเมือง (Civil Rights) หมายถึง การที่พลเมืองของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัฐสมัยใหม่สามารถกระทำได้อย่างได้กรอบของกฎหมายบ้านเมืองของสังคมนั้นๆ ด้วยเหตุนี้ สิทธิพลเมืองจึงซ้อนทับอยู่กับสิทธิทางการเมือง (political rights) เนื่องจากในสังคม และการเมืองการปกครองสมัยใหม่นั้น เสรีภาพจัดได้ว่าเป็นคุณธรรมรากฐานประการหนึ่งที่ระบบการเมือง และระบบกฎหมายจะต้องธำรงรักษาไว้ ทว่าหากพลเมืองทุกคนมีเสรีภาพอย่างไม่จำกัดแล้วไซ้ การใช้เสรีภาพของพลเมืองคนหนึ่งๆ ก็อาจนำมาซึ่งการละเมิดการมีเสรีภาพของพลเมืองคนอื่น (สิทธิพลเมือง อธิปไตยของปวงชน, wikipedia: (ออนไลน์) 6 พฤศจิกายน 61) ในรัฐได้เช่นกัน ดังนั้น เสรีภาพของพลเมืองจึงต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายที่รัฐกำหนดว่า สิ่งใดที่พลเมืองไม่อาจกระทำ เพราะจะเป็นการละเมิดเสรีภาพของผู้อื่น หรือ สิ่งใดที่พลเมืองสามารถกระทำได้อย่างอิสระโดยปราศจากการควบคุมของรัฐ เป็นที่มาของการเกิดสิ่งซึ่งเรียกว่า สิทธิทางการเมือง หรือ สิทธิพลเมือง (Kurian, 2011: 235,Wikipedia (ออนไลน์) 6 พฤศจิกายน 61) ซึ่งในแง่นี้สิทธิพลเมืองจะมีความหมายและขอบเขตแคบกว่าสิทธิมนุษยชน (Human Rights) เพราะสิทธิพลเมืองจะเป็นสิทธิที่พลเมืองทุกๆ คนมีในฐานะพลเมืองของรัฐ ซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามความคุ้มครองโดยกฎหมายของรัฐที่ตนเป็นพลเมืองอยู่ แต่สิทธิมนุษยชนนั้นเป็นสิทธิสากลที่มนุษย์ทุกคนบนโลกนี้ พึงมีเหมือนกัน ไม่ว่าเขาจะอยู่ที่ใด หรือ เป็นพลเมืองของรัฐใดก็ตาม **สิทธิ**

พลเมืองและสิทธิทางการเมือง หรือ **สิทธิทางแพ่งและสิทธิทางการเมือง** คือความคุ้มครองและสิทธิประโยชน์ที่มอบให้พลเมืองทุกคนตามกฎหมาย สิทธิพลเมืองนั้นเป็นสิทธิที่แยกออกจาก “สิทธิมนุษยชน” และ “สิทธิธรรมชาติ” กล่าวคือสิทธิพลเมืองเป็นสิทธิที่มอบให้โดยชาติและมียู่ภายในเขตแดนนั้น ในขณะที่สิทธิธรรมชาติหรือสิทธิมนุษยชนนั้น เป็นสิทธิที่นักวิชาการจำนวนมากอ้างว่าปัจเจกบุคคลมีอยู่แต่กำเนิดโดยธรรมชาติ แนนอนว่าแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิพลเมืองนั้นย่อมจะต้องเกิดขึ้นหลังจากที่สถานภาพของมนุษย์ในสังคมการเมืองนั้นได้ถูกแปรเปลี่ยนจาก “ไพร่” (subject) มาเป็น “พลเมือง” (citizen) เสียก่อน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่วุ่นได้เกิดขึ้นครั้งแรกภายหลังการปฏิวัติใหญ่ในปี ค.ศ. 1789 ในฝรั่งเศส ที่ได้เปลี่ยนความสัมพันธ์ของผู้คนในสังคมจากเดิมที่มีสถานภาพเป็นชนชั้น หรือ ฐานันดรต่างๆ มาเป็นพลเมือง (citizen) ที่มีความเท่าเทียมกันมากขึ้น การเกิดขึ้นของพลเมืองนี้ทำให้เกิดสัญญาประชาคมใหม่ที่พันธะของรัฐที่มีต่อพลเมืองเปลี่ยนไปจากเดิม หรือในอีกนัยหนึ่ง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้ปกครอง และผู้ถูกปกครองนั้นได้เปลี่ยนไป การที่กล่าวว่าพลเมืองฝรั่งเศสในสมัยนั้นมีความเท่าเทียมกันก็เพราะภายหลังที่เกิดการปฏิวัติในเดือนสิงหาคมได้มีการร่างและการประกาศ “ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมือง” (declaration of the rights of man and of the citizen) ซึ่งปฏิญญาดังกล่าวนี้อาจเป็นสิ่งรับประกันในความเท่าเทียมของการมีสิทธิทางการเมือง หรือ สิทธิพลเมือง ของประชาชนฝรั่งเศสทุกๆ คน และเป็นที่มาของการเกิดสิ่งที่เราเรียกว่า “พลเมือง” ของรัฐที่เท่าเทียมกันขึ้นเป็นครั้งแรกของโลกสมัยใหม่

หลักสิทธิพลเมืองที่ปฏิญญาดังกล่าวนี้อาจได้แก่ การมี และใช้เสรีภาพภายใต้กรอบที่กฎหมายกำหนด สิทธิในการถือครองกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินส่วนบุคคล (property rights) สิทธิในการต่อต้านการใช้อำนาจที่ไม่ชอบธรรมของรัฐ (rights of resistance) สิทธิในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ สิทธิของผู้ต้องหา (rights of the accused) และที่สำคัญที่สุดก็คือ สิทธิในการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ (freedom of expression) เป็นต้น ภายหลังเมื่อรัฐต่างๆ ในโลกได้เปลี่ยนแปลงเข้าสู่สมัยใหม่ และ

ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยแล้ว แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิพลเมือง หรือ สิทธิพื้นฐานทางการเมืองที่พลเมืองทุกๆ คนของรัฐพึงมี นั้นจึงได้แพร่หลายออกไป เพราะในระบอบประชาธิปไตยนั้นประชาชนทุกคนคือที่มาของอำนาจอันชอบธรรมของการใช้อำนาจอธิปไตย ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิพลเมืองจึงได้หยั่งรากลึก และขยายขอบเขตออกไปกว้างขวางกว่าเดิมในสภาวะการณ์ของโลกที่ปกครองด้วยระบอบเสรีประชาธิปไตย การขยายตัวดังกล่าวเห็นได้ชัดเจนในสหรัฐอเมริกา ที่เกิดขบวนการที่รู้จักกันในชื่อ “ขบวนการเรียกร้องสิทธิพลเมือง” (civil rights movement) อันเกิดจากปัญหาความขัดแย้งที่มีที่มาจากแนวคิด “แบ่งแยกแต่เท่าเทียม” (Separate but Equal) ของคนที่มีสีผิวแตกต่างกันในสังคมอเมริกันในช่วงศตวรรษที่ 20 อันก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันของพลเมืองอเมริกันขึ้น โดยมีการกีดกัน (segregation) คนผิวดำ ตั้งแต่การแบ่งแยกการใช้ห้องสุขา การใช้รถสาธารณะ ไปจนถึงการห้ามคนผิวดำพักค้างคืนในเมือง (ภายใต้กฎหมายที่ชื่อ “Sundown Ordinance” ของมลรัฐโอไฮโอ และโอเรกอน) จนกระทั่งเมื่อหญิงสาวผิวดำที่ชื่อ โรซา พาร์ค (Rosa Parks) ได้ปฏิเสธนโยบายการแบ่งแยกสีผิวในรถเมล์ด้วยการเข้าไปนั่งในบริเวณของคนผิวดำในปี ค.ศ. 1955 ซึ่งได้กลายเป็นชนวนเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิพลเมืองที่เท่าเทียมกันในช่วงทศวรรษ 1950–1980 ขึ้น จนกระทั่งท้ายที่สุดรัฐบาลกลางสหรัฐฯ ได้มีการประกาศรัฐบัญญัติสิทธิพลเมือง (Civil Rights Act of 1964) ขึ้นในปี ค.ศ. 1964 อันทำให้พลเมืองสหรัฐฯ ทุกๆ คนนั้นมีสิทธิที่เท่าเทียมกัน ภายใต้หลักการให้ความคุ้มครองอย่างเสมอภาคภายใต้กฎหมาย (equal protection of the laws) ของรัฐธรรมนูญสหรัฐฯ ที่มีมาแต่เดิมนั่นเอง (Wasserman, 2000, 123-127, wikipedia: (ออนไลน์) 6 พฤศจิกายน 61)

ประเทศไทยนั้นกล่าวถึงสิทธิพลเมืองขึ้นครั้งแรกภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 ที่ได้เปลี่ยนสถานะภาพคนไทยจาก “ไพร่” มาเป็น “พลเมือง” ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้อำนาจนั้น “เป็นของราษฎรทั้งหลาย” (พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามฉบับชั่วคราว พุทธศักราช 2475) เพราะภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ฐานที่มาของความชอบธรรมในการใช้อำนาจอธิปไตยได้เปลี่ยนแปลงจากเบื้องบน คือจากตัวพระมหากษัตริย์ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นจากเบื้องล่าง คือจากประชาชนชาวไทยทุกๆ คน ผ่านระบบตัวแทนจากการเลือกตั้งที่เสรี และเป็นธรรม (free and fair elections) โดยมีการกำหนดบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิของประชาชนชาวไทยไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจนตั้งแต่ไทยมีรัฐธรรมนูญฉบับถาวรฉบับแรก (คือรัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475) ดังจะเห็นจากมาตรา 12 ของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติไว้ว่า “...บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมายฐานะอันควรดั่งดีโดยกำเนิดก็ดี โดยแต่งตั้งก็ดี หรือประการอื่นใดก็ดีไม่กระทำให้เกิดเอกลิทธิอย่างใดเลย” หรือในมาตรา 14 ที่ว่า “...บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในร่างกาย เศรษฐกิจ ทรัพย์สิน การพูด การเขียน การโฆษณา การศึกษาอบรม การประชุมโดยเปิดเผย การตั้งสมาคม การอาชีพ”

จะเห็นได้ว่าสิทธิพื้นฐานทางการเมืองเหล่านี้ซึ่งได้รับอิทธิพล และแบบอย่างมาจากตะวันตกอย่างชัดเจน ได้กลายมาเป็นมาตรฐานที่รัฐให้การรับรอง และถูกบรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญทุกๆ ฉบับที่เกิดขึ้นในเวลาต่อมา (โดยไม่เว้นรวมธรรมนูญการปกครองของคณะราษฎร) หรือแม้แต่การบัญญัติสิทธิพลเมืองเพิ่มเติม เช่น สิทธิในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ เป็นต้น ทว่าในทางปฏิบัติ สิทธิพลเมืองบางอย่าง เช่น สิทธิในการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี (freedom of expression) ก็ยังคงเป็นที่ถกเถียงกันในสังคมไทยว่ายังคงถูกจำกัดภายใต้กรอบคิดบางประการ (สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์ 2557, Wikipedia: (ออนไลน์) 6 พฤศจิกายน 61)

นโยบายประชารัฐ นโยบาย ‘ประชารัฐ’ เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา แทนกรอบนโยบายแบบเก่าของรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ หรือก็คือ นโยบาย ‘ประชานิยม’ อ่านต่อได้ที่ : ดร.ณฐกร พิทยบุตร นักวิชาการสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย โดยในตัวละครสำคัญจะพบว่า นโยบายประชานิยม จะมุ่งเน้นที่ความนิยมชมชอบของประชาชนเป็นหลัก ซึ่งเมื่ออยู่ภายใต้ระบบการเลือกตั้ง นโยบายประชานิยมจะเลือกพุ่งเป้าไปที่ความนิยมชมชอบของกลุ่มประชาชนส่วนใหญ่ก่อน เพื่อให้ได้รับการเลือกตั้ง ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของนโยบายประชานิยม ก็คือผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากนโยบาย มักจะไม่ได้คำนึงถึงผลเสียที่จะตามมาในอนาคต ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ เช่น การมองภาพรวมได้อย่างไม่ครบถ้วน สำหรับ นโยบายประชารัฐ ความมุ่งหวังของกรอบนโยบาย คือการปิดจุดอ่อนของนโยบายประชานิยมดังกล่าว โดยตัวละครสำคัญของนโยบายประชารัฐ จะอยู่ที่การใช้อำนาจของรัฐ เพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ จึงมิได้มุ่งเน้นที่การสร้างความนิยมชมชอบของประชาชนในระยะสั้นเป็นหลัก เพราะนโยบายที่ประชาชนให้ความนิยมชมชอบ อาจจะล้มเหลวตามมากในอนาคตก็เป็นได้ และไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของแหล่งที่มาของอำนาจว่าจะเป็นประชาธิปไตยหรือไม่อีกด้วย เมื่อย้อนมองถึงนโยบายประชารัฐในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา และมองทิศทางของการขับเคลื่อนนโยบายในอนาคตผ่านการ ตั้ง

คณะทำงานพระราชรัฐ พบว่า นโยบายพระราชรัฐที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมา และคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต จะมีอยู่ 2 รูปแบบแรก คือ กลุ่มนโยบายที่ดูแลกลุ่มรากหญ้าโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในรูปของการอัดฉีดเงินกองทุนหมู่บ้านหรือ มาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ในระดับตำบล ซึ่งเป็นมาตรการดูแล สนับสนุนแบบเฉพาะเจาะจงลงไปให้กับกลุ่มประชาชน รูปแบบที่สอง คือ กลุ่มนโยบายที่สนับสนุนภาคธุรกิจ เพื่อลดปัญหาผลผลิตตกค้าง ก่อให้เกิดการผลิต การจ้างงาน การลงทุนระลอกใหม่ ตัวอย่างของนโยบายในรูปแบบที่สอง เช่น มาตรการยกเว้นภาษีสำหรับรายได้ที่จ่ายไปเพื่อซื้อสิ่งทอหัตถ์พรม ทั้งสองรูปแบบจะให้ผลประโยชน์ต่อประชาชนในระดับที่ต่างกัน โดยนโยบายรูปแบบแรกจะให้ผลกระทบโดยตรงอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยมากกว่า เนื่องจากการให้การช่วยเหลือกับกลุ่มประชาชนโดยตรง ในขณะที่นโยบายรูปแบบที่สอง ประสพการณ์จากต่างประเทศ พบว่านโยบายที่สนับสนุนภาคธุรกิจ (รูปแบบที่ 2) มีประเด็นปัญหาที่น่ากังวลใจ คือ นโยบายดังกล่าวอาจจะให้ผลประโยชน์ต่อธุรกิจในระดับที่ไม่เท่าเทียมกัน ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างธุรกิจขนาดใหญ่ คณะทำงานพระราชรัฐจะมุ่งนโยบายไปในทิศทางใด จะมุ่งเน้นที่การพัฒนาที่รากหญ้าเป็นสำคัญ ประชาชนทั่วไปก็จะได้รับผลประโยชน์ที่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ทั้งนี้ ผู้เขียนมองว่านโยบายที่จะพัฒนาธุรกิจแบบพระราชรัฐ คือสร้างประโยชน์ให้กับประชาชนอย่างยั่งยืนจะต้องไม่ใช่นโยบายฉาบฉวย ที่เน้นการแก้ไขปัญหาลูกหลานส่วนเกิน แต่ต้องเป็นนโยบายที่วางกลยุทธ์อุตสาหกรรมในอนาคตที่เหมาะสม (ดร.ณณริฏ พิศลยบุตร (posttoday: (ออนไลน์) 6 พฤศจิกายน 61) ภาคประชาสังคม ผู้นำภาคธุรกิจ หน่วยงานส่วนท้องถิ่นไปเต็มร้อย สำหรับการประกาศเจตนารมณ์ของรัฐบาลภายใต้การบริหารของคณะรักษาความสงบแห่งชาติหรือ คสช. โดยนายกรัฐมนตรี พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ตอกย้ำในงาน "สานพลังประชารัฐเพื่อเศรษฐกิจฐานราก" ว่า ต้องการขับเคลื่อนประเทศชาติตามยุทธศาสตร์ "ประชารัฐ" ให้สอดคล้องตามเนื้อหาสาระเพลงชาติไทยที่เราขับร้องหรือได้ยินกันทุกวัน ซึ่งมีใจความว่า “ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย เป็นประชารัฐ ไผทของไทยทุกส่วน อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล ด้วยไทยล้วนหมาย รักสามัคคี” ยุทธศาสตร์ประชารัฐของรัฐบาล คสช.นั้น นายกรัฐมนตรีได้ขยายความให้เห็นเป็นที่ชัดเจนด้วยว่า เป็นการร่วมมือกันในการสร้างสรรค์ สร้างพลังในการทำความดีให้ประเทศชาติ ไม่ใช่เพื่อตนเอง หรือข้าราชการ แต่ทำเพื่อประชาชนทุกคน คำมั่นสัญญานี้ไม่ใช่นโยบายหาเสียง แต่ถือเป็นสัญญาระหว่างรัฐและประชาชน ที่จะร่วมมือแก้ไขปัญหา หรือแก้ไขความผิดพลาดในอดีตทั้งหมดให้ได้โดยความร่วมมือกัน แต่ไม่ใช่เป็น “ประชานิยม” เพราะประชานิยมเป็นเรื่องที่ประชาชนให้ความนิยมต่อภาครัฐ แต่รัฐบาลนี้เป็นความร่วมมือของรัฐบาลกับประชาชน ในการแก้ไขปัญหามา ไม่ต้องการให้เกิดบุญคุณต่อใคร แต่ต้องการทำเพื่อประเทศชาติและประชาชน ส่วนคำมั่นสัญญาการขับเคลื่อนประเทศไทยให้เป็นประชารัฐนั้น จะเป็นแค่วาทกรรมสวยหรู เพื่อให้คนฟังหรือคนมาร่วมงานรู้สึกยินดีปรีดา จากนั้นก็เหมือนเดิมหรือไม่นั้น ดูเหมือนเป็นเรื่องที่ต้องติดตามตรวจสอบกันต่อไป เพราะพิจารณาให้ละเอียดรอบคอบ หรือทบทวนประมวลผลจากอดีตที่ผ่านมาใน 1 ทศวรรษแล้ว มองข้ามความจริงมิได้ว่า ยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” ไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นการรู้จักหยิบคำเก่ามาใช้ใหม่ให้ดูแตกต่างเท่านั้น เพราะในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 มีการบัญญัติศัพท์หรือเป้าหมายของประชารัฐเพื่อการลงมือปฏิบัติมาแล้ว รวมทั้งคำว่าพัฒนาประชารัฐ ซึ่งช่วงหนึ่งเราเคยชินหูชินตาไปกับคำว่า Good Governance หรือธรรมาภิบาล ซึ่งในอดีต เรามียุทธศาสตร์การพัฒนาประชารัฐ 4 ข้อใหญ่ ได้แก่ (1) การเสริมสร้างหลักการใช้บังคับกฎหมายที่ถูกต้องตามเจตนารมณ์ และปรัชญากฎหมาย โอกาสและสภาวะแวดล้อม ให้สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ย่อย คือการให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพ การจัดการแก้ไขความขัดแย้งในสังคมด้วยสันติวิธี การสร้างเสริมสมรรถนะของประชาชนและพลังทางสังคม (2) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาของทุกภาคส่วน ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ย่อย คือการสร้างภาคีเพื่อการพัฒนา การปรับดุลยภาพการมีส่วนร่วมในการพัฒนา การส่งเสริมท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา การเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชน ประการที่ (3) การเพิ่มพูนประสิทธิผลและประสิทธิภาพของภาครัฐ ประกอบด้วย 8 ยุทธศาสตร์ย่อย ได้แก่ การปรับปรุงบทบาทการบริหารจัดการของส่วนราชการ การปรับปรุงกระบวนการทางงบประมาณ การกำหนดให้จังหวัดมีบุคลากรที่มีความสามารถมากขึ้น การสร้างเกณฑ์ชี้วัดและระบบประเมินผลงาน การสร้างความรับผิดชอบทางการบริหาร การสร้างความโปร่งใส การปรับการบริหารจัดการนโยบายสาธารณะ การพัฒนาด้านกฎหมายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศ และ (4) การสร้างความต่อเนื่องในการบริหารรัฐกิจ ประกอบด้วย 2 ยุทธศาสตร์ย่อย ได้แก่ การสร้างพันธมิตรเพื่อกำหนดระเบียบวาระแห่งชาติ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะเพื่อเสริมสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ส่วนคำว่า “ประชารัฐ” จึงไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่คนที่มาผลักดันขับเคลื่อนในวันนี้เป็นรัฐบาลทหาร ซึ่งจะสามารถกระทำให้เป็นจริงเป็นจังได้หรือไม่นั้น ก็คงต้องเปิดเพลง “คืนความสุขประเทศไทย” กรอกหูคนในทำเนียบรัฐบาลทุกวันอีกเพลงหนึ่ง แต่ขอยืนยันว่า ประชาชนคาดหวังสูงว่าจะต้องทำตามคำสัญญาให้ได้ เพราะตอนนี้รัฐบาลทหารมีอำนาจเป็นธรรมแบบเบ็ดเสร็จแล้ว เหลือแค่ใช้ธรรมเป็นอำนาจ กระทำให้สัมฤทธิ์ผลอย่างซื่อสัตย์เท่านั้น

บทสรุป

นโยบายประชารัฐ เป็นนโยบายของรัฐบาลชั่วคราวที่ต้องการส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนให้เข้าไปมีบทบาทในการลงทุน และพัฒนานวัตกรรม การสร้างความร่วมมือของบริษัเอกชนในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน และพัฒนาเกษตรแผนใหม่ ซึ่งภาคเอกชนเป็นหัวขบวนสำคัญในทางปฏิบัติ ทิศทางของนโยบายประชารัฐเกือบทั้งหมดถูกผลักดันจากบริษัทเอกชนขนาดใหญ่ ผวนกับกลไกของ "ระบบราชการ" มีกลุ่มที่เรียกตัวเองว่า "ภาคประชาสังคม" ไม่กี่คนเข้าไปร่วมเป็นไม้ประดับ ภาคประชาสังคมส่วนใหญ่เมินเฉยและจำนวนมากวิพากษ์วิจารณ์นโยบายและมาตรการดังกล่าวอย่างรุนแรง ตัวอย่างเช่น การวิพากษ์วิจารณ์การใช้มาตรา 44 ในการเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติ ลดทอนการใช้กฎหมายผังเมืองและ EIA ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นต้น ส่วนภาคเกษตรคือตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนและเรียกเสียงวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางอีกครั้ง เมื่อมีการเปิดตัว "ประชารัฐภาคเกษตร" โดยการลงนามเอ็มโอยูระหว่างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กับสมาคมเอกชนที่ค้าขายปัจจัยการผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และเมล็ดพันธุ์ กิจกรรมดังกล่าวซึ่งในด้านหนึ่งเหมือนกับช่วยเหลือเกษตรกรให้ได้ปัจจัยการผลิตราคาถูก แต่เมื่อมองในอีกด้านหนึ่ง กลับถูกตีความว่า ที่แท้แล้วเป็นการกระตุ้นยอดขายปุ๋ยและสารเคมีให้กับกลุ่มธุรกิจเคมีเกษตร เนื่องจากยอดขายปัจจัยการผลิตลดลงมากจากปัญหาราคาผลผลิตการเกษตรตกต่ำและภัยแล้ง ประชารัฐภาคเกษตรจึงไม่ได้เกี่ยวข้องกับพัฒนาเกษตรกรรมที่ยั่งยืน เพราะปัญหาของการเกษตรไทย คือการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมากเกินไป การส่งเสริมยอดขายปัจจัยการผลิต ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเพิ่มผลผลิต และการพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืน แต่ประการใด กลุ่มทุนที่เข้าร่วมเป็นกรรมการประชารัฐ ล้วนร่ำรวยจากอุตสาหกรรมน้ำตาล-ผลิตอ้อยเชิงเดี่ยว อาหารสัตว์-ผลิตข้าวโพดเชิงเดี่ยว รวมทั้งค้าขายปัจจัยการผลิตทางการเกษตร เช่นปุ๋ย สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เป็นต้น จึงไม่น่าแปลกใจที่อีกหนึ่งในนโยบายของประชารัฐคือการส่งเสริม "เกษตรแปลงใหญ่" ไม่ใช่ "เกษตรอินทรีย์" หรือ "การเกษตรแบบผสมผสาน" โดยในเร็วนี้ๆกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เตรียมเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อเสนอให้มีการลดดอกเบี้ยเงินกู้ให้แก่เกษตรกรและผู้ประกอบการที่เข้าโครงการเกษตรแปลงใหญ่ โดยจ่ายดอกเบี้ยเพียง 0.01% เท่านั้น ในขณะที่เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์และเกษตรกรายย่อยทั่วไปที่เป็นลูกค้าธกส. ต้องจ่ายดอกเบี้ยอย่างต่ำ 5-7% ขึ้นไป เป็นการกล่าวอ้างว่าประชารัฐจะนำไปสู่การพัฒนาเกษตรกรรมที่ยั่งยืน การพัฒนาวิสาหกิจของท้องถิ่นเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และการสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง ฯลฯ เป็นเพียงคำหวานที่ปกปิดหรือเบี่ยงเบนการผลักดันนโยบายที่เอื้อประโยชน์ให้กลุ่มทุนผูกขาด เช่น การผลักดันให้มีการปลูกพืชจีเอ็มโอ ซึ่งได้นำไปสู่การผูกขาดค่าน้ำของประชาชนหลากหลายกลุ่มจนต้องล้มเลิกไป ความพยายามในการแก้ไขกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ.2542 โดยอ้างว่าเพื่อประโยชน์ของประเทศไทย ทั้งๆที่จริงแล้ว 99% ของการแก้ไขเป็นไปตามแรงผลักดันของบริษัทเมล็ดพันธุ์และสร้างความชอบธรรมในการเข้าร่วม TPP เป็นต้น ซึ่งทำให้ส่วนการจัดตั้งบริษัทประชารัฐรักสามัคคี(ประเทศไทย)จำกัด ภายใต้การนำของไทยเบฟซีพี และมิตรผล ไม่ว่าจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ก็ตาม หากได้นำไปสู่การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำแต่อย่างใดไม่ หากปราศจากกฎหมายและมาตรการป้องกันไม่ให้กลุ่มทุนขนาดใหญ่ครอบครองที่ดินนับแสนนับล้านไร่ ป้องกันการผูกขาดการผลิตทางการเกษตร และป้องกันการรวมศูนย์การกระจายผลผลิตผ่านระบบค้าปลีกและค้าส่ง ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- ธงชัย สันติวงษ์. (2528). **หลักการบริหาร : คิดและทำอย่างผู้จัดการใหญ่**. กรุงเทพมหานคร : เอเชียเพรส.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2538). **กฎหมายมหาชน เล่ม 3 (พิมพ์ครั้งที่ 1)**. ที่มาและนิติวิธี, กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- แผนผังการเมืองไทยพร้อมการใช้รัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ ตั้งแต่ พ.ศ. 2475-ปัจจุบัน -**
ศูนย์ข้อมูลนักการเมืองนนิตี เศรษฐบุตร (2550). รัฐธรรมนูญกับการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร:
**พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการปกครองระบบรัฐสภา รัฐสภาพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานพระราชพิธีเปิด
พระบรมราชานุสาวรีย์ วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2523.**
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, ออนไลน์ 6 พฤศจิกายน 61 จาก <https://bit.ly/2YYOW9V>
วิวัฒนาการรัฐธรรมนูญ, ออนไลน์ 6 พฤศจิกายน 61 จาก
<https://sites.google.com/site/nanbaiyokmail/wiwathnakar-raththrmnuy>.
สิทธิพลเมือง อธิปไตยของปวงชน (ออนไลน์) 6 พฤศจิกายน 61 จาก <https://bit.ly/2KiGkbf>
สิทธิพลเมืองและสิทธิทั่วไป, วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี: (ออนไลน์) 6 พฤศจิกายน 61 จาก <https://bit.ly/2I4LZEer>
สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์ (2557), คำและแนวคิดประชาธิปไตยสมัยใหม่, (ออนไลน์)
6 พฤศจิกายน 61 จาก <https://bit.ly/2YWA7oz>
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ISBN 9789745719996 (ออนไลน์) 6 พฤศจิกายน 61. จาก <https://bit.ly/2cwXHZe>
หน้าที่พลเมือง, teerapon2550: (ออนไลน์) 6 พฤศจิกายน 61) จาก <https://bit.ly/2KiGkbf>
<http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2490/A/053/1.PDF>
<http://www.whosell.com/talk/showthread.php?t=1252>
Kurian, George Thomas (2011). **The encyclopedia of political science**. Washington: CQ Press.
UN UDHR Preamble: "Whereas recognition of the inherent dignity and of the equal and inalienable rights of all members of the human family is the foundation of freedom, justice and peace in the world..."
"Stanford Encyclopedia of Philosophy". Stanford University. July 9, 2007. สืบค้นเมื่อ 2009-12-21. "Rights dominate most modern understandings of what actions are proper and which institutions are just. Rights structure the forms of our governments, the contents of our laws, and the shape of morality as we perceive it. To accept a set of rights is to approve a distribution of freedom and authority, and so to endorse a certain view of what may, must, and must not be done"
Wasserman, David (2000). **The basics of American politics**. New York: Long man.